

HRVATSKI *glasnik*

XXXIII. godina, 19. broj

11. svibnja 2023.

cijena 250 Ft

8. i 9. stranica

Županijsko natjecanje u lijepom čitanju
7. stranica

Sambotelski podijski razgovor
11. stranica

Suradnja je ključ uspješnosti
12. stranica

Kako danas očuvati posebnosti?

Mogu li se uopće tradicija, posebnosti i bogatstvo koji krase Hrvate u Mađarskoj, a polako se gube i nestaju, očuvati barem u svakodnevnici? Nekad se je i na ulici, na tržnici, dakle u svakodnevnici, mogla prepoznati neka od narodnosti u Mađarskoj, po svojem govoru i jeziku, nošnji, pa i po običajima. Nažalost, toga više danas nema ili ima samo vrlo rijetko te nam ostaje njegovanje u KUD-ovima, na priredbama, jednom riječju, na pozornici. Tim je važnije da se sve ono čime su nas zadužili naši stari ne samo očuva – jer toga, hvala Bogu, još i danas ima – nego da se sve prenese i na mlade naraštaje. Zbog toga i jest važno njegovati naše pjesme i plesove, tradiciju i običaje, pa i nošnju, barem u posebnim, svečanim prilikama, na priredbama, u crkvi... Jedan su od načina naši KUD-ovi: s jedne strane oni koji to rade na vrhunskoj razini, jer čisto profesionalno društvo samo je želja koja se teško može ostvariti, a s druge strane još je nekoliko kulturnih društava po našim regijama koji u tome ustraju, ali često sve ovisi o nesebičnom zalaganju svjesnih i ustrajnih pojedinaca. Na taj način dio našeg bogatstva i posebnosti još uvijek živi, njemu se divimo i danas. Ono se čuva i njeguje i u našim odgojno-obrazovnim i kulturnim ustanovama, gdje se s našom tradicijom, posebno jezikom, susreću upravo oni na kojima svijet ostaje, mladi. Stoga je iznimno važna njihova uloga u svemu tome. Nažalost, drukčije je u obiteljima. Važno je da i obitelj više ulaže u očuvanje, posebno očuvanje jezika – bez kojega nema ni budućnosti, a još manje opstanka zajednice. Nadamo se ohrabrujućim podacima iz popisa stanovništva, ali svjesni smo da broj pripadnika hrvatske narodnosti u malim naseljima znatno opada iz godine u godinu. Velik broj mladih napušta svoj zavičaj, trbuhom za kruhom odlaze u gradove, a mnogi i u inozemstvo. Kako se oduprijeti pogubnoj asimilaciji najveći je izazov današnjice za sve zajednice, a još više za male narodno-sne zajednice. Iako su se na ovim prostorima očuvale stoljećima, u globalizmu je asimilacija još ubrzanija i pogubnija. Moramo dati sve od sebe kako bismo je barem usporili, a to od svih nas zahtijeva dodatne napore, odvažnost, brigu, njegu i predanost veću nego dosad u našoj višestoljetnoj povijesti na ovim prostorima.

S. B.

Glasnikov tjedan

„Postali smo konzumenti šturih i površnih informacija, prihvaćamo ih zdravo za gotovo, ograđujemo se od pitanja. Sve je veći strah da će nadolazeće generacije izgubiti sposobnost ‘razgovaranja’, rasprave, polemike, dokazivanja, argumentiranja, traženja istine...”

Svjedoci smo potpune devalvacije iznošenja bilo kakva mišljenja u javnom prostoru – kritičkog mišljenja ili propitkivanja, promišljanja, postavljanja pitanja. Postali smo konzumenti šturih i površnih informacija, prihvaćamo ih zdravo za gotovo, ograđujemo se od pitanja. Sve je veći strah da će nadolazeće generacije izgubiti sposobnost „razgovaranja”, rasprave, polemike, dokazivanja, argumentiranja, traženja istine... Postoji naznaka da će nestati i ona trunka intelektualne elite koja danas čini tek desetak posto. Ističe to pristalica *old school* novinarstva Miodrag Šajnović za tjednik *Lider*.

A nasušna su potreba upravo oni koji čine tih desetak posto. Ljudi koji će propitkivati, zapitkivati, kritički promišljati te imati ideje i strategije. Biti osviješteni. Jer i spomenuti novinar, pišući općenito o konzumerizmu i inflaciji sadržaja koji nas okružuju, zaziva intelektualnu elitu koja odbija biti dijelom površno misleće klase konzumenata. Postoji ipak nada da se „osviješteni dio nadolazećih generacija više ne zadovoljava inflacijom i površnošću sadržaja. Ekipe postaje kritična prema prodavačima magle i čuvenih poruka u stilu ‘budi svoj’ i ‘možeš sve što poželiš’. Više se tom intelektualnijem dijelu novih generacija ne mogu prodavati opća mjesta, PR-ovski u celofan zamotani odabrani dijelovi stvarnosti. Super je vidjeti mlade ljude koji ne prihvaćaju da se nešto ‘samo po sebi podrazumijeva’. Ne prihvaćaju da postoje aksiomi koje ne treba provjeravati i dokazivati. Postavljaju dodatna pitanja. Traže argumente za iznesene tvrdnje. (...) Javni prostor je, kao nikad do sada, zatrpan nedoradeanim informacijama. Kao nikad prije mlade ljude, buduću intelektualnu elitu, treba poticati na kritičko razmišljanje. Ni protiv čega unaprijed, ali ni za što dok se ne sagleda iz više kutova i dobije što je moguće više argumenata. Ili dok se tvrdnje ne podvrgnu osnovama logike. Primjeri? Ima ih koliko čovjek želi. Od banalnih do vrlo ozbiljnih.”

Kamo i kuda nas vodi površnost koja je svugdje oko nas? Zauzimanje riječima za mnogošto, samo što su posrijedi riječi koje ne prate djela. Na cijeni je i školstvo i učitelj koji ne prakticira, nego zanemaruje kritičko razmišljanje, koji nema stav ni mišljenje. Političar koji godinama ne progovori javno, ne iznese barem jedan javni prijedlog, ne postavi nijedno pitanje. Pa i novinar. Što je s učenicima, pitam se.

Učitelji ovih tjedana štrajkaju. Štrajkaju i učitelji u nekim „hrvatskim školama”. O tome ne pišemo, a vi onda ne možete ni čitati o tome. Štrajkači izbjegavaju bilo kakve izjave. Mi bismo ipak mogli komentirati ili općenito pisati o štrajku. Pojavi se, s vremena na vrijeme, tako i 24. travnja, tek poneka fotografija koja nakratko zaživi na društvenoj mreži. Pa je možda podijelimo iz solidarnosti i, ako smo hrabri, reagiramo lajkom ili „srce” jer je na njoj naš prijatelj, poznanik ili kolega s posla. Ili ne...?

Ovoga puta prosvjednici su prosvjedovali protiv nacrtat takozvanog Zakona o položaju pedagoga kojim bi se, prema najavama, ograničio status prosvjetnih radnika. Probni rok povećao bi se na šest mjeseci, s tim da radnik u tom razdoblju može dobiti otkaz bez ikakvih obrazloženja. Smanjio bi se otkazni rok sa sadašnjih osam mjeseci na 60 dana. Broj mogućih sati zamjene povećao bi se sa sadašnjih 60 na 80 sati te bi se uvelo od 33 do 40 sati radnog vremena unutar ustanove, piše portal *eduline.hu*.

EduLine piše i o tome kako je državni tajnik ovih dana izjavio da će se povećati prosječna plaća pedagoga nakon što iz Europske unije stigne dugo očekivani iznos od 800 milijardi forinti, što bi značilo povećanje plaće od 75 %, dakle prosječna bi plaća 2025. godine bila 800 000 forinti. Izjavio je kako nacrt „statusnog zakona” ima kao cilj osigurati to da i pedagozi imaju svoj „pravni položaj”, a njime bi se dalo i jamstvo da oni koji rade više i bolje budu i bolje plaćeni.

Branka Pavić Blažetin

U Croatici potpisan sporazum o suradnji Croatice i Instituta za migracije i narodnosti iz Zagreba

U Neprofitnom poduzeću za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ u Budimpešti 29. ožujka 2023. potpisan je sporazum o suradnji u području znanosti, kulture, izdavaštva i medija između Instituta za migracije i narodnosti u Zagrebu i Croatice. Kako se stvorila potreba da se Hrvatska upozna s autohtonim hrvatskim manjinama koje se nalaze u europskim zemljama, Institut je pokrenuo projekt pod nazivom „Mapiranje hrvatskih manjina“. Projekt bi trebao trajati pet godina i rezultirati monografijom koja bi obuhvaćala sve hrvatske manjine, a započelo bi se upravo s Hrvatima u Mađarskoj. Osim knjige planira se niz susreta, znanstvenih skupova, okruglih stolova te kulturno-gastro-nomskih priredaba. Ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin govorila je o djelovanju Croatice tročlanom izaslanstvu Instituta za migracije i narodnosti – ravnateljici Marini Perić Kaselj, voditeljici Odjela za Hrvate u Bosni i Hercegovini i hrvatske manjine u europskim zemljama Vandi Babić-Galić i glavnom tajniku Instituta Tomislavu Vodički – te im je poklonila neka od izdanja poduzeća. Na sastanku su bili nazočni veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan, koji je također u ime HDS-a potpisao sporazum s Institutom.

HG

U Croatici s ravnateljicom Timeom Šakan-Škrilin

Suradnja Instituta za migracije i narodnosti s ustanovama i organizacijama Hrvata u Mađarskoj

Dana 28. ožujka na Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti održan je sastanak diplomatskih predstavnika Republike Hrvatske u Mađarskoj s predstavnicima Instituta za migracije i narodnosti, predstavnicima političkog života Hrvata u Mađarskoj te s nekolicinom voditelja hrvatskih institucija i poduzeća. Kako

doznaje Hrvatski glasnik, sastanku su nazočili Veleposlanik Mladen Andrić sa svojim suradnicima, generalni konzul Drago Horvat i počasni konzul Atila Kos te predstavnici Instituta za migracije i narodnosti – ravnateljica Instituta dr. sc. Marina Perić Kaselj, voditeljica Odjela za Hrvate u BiH i hrvatske manjine u Europi dr.

sc. Vanda Babić Galić i glavni tajnik Instituta Tomislav Vodička. Sastanku su nazočili i predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga te uz njih ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. sc. Stjepan Blažetin, ravnatelj Zbirke sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj dr. sc. Andrija Handler i ravnateljica Neprofitnog poduzeća „Croatica“ Timea Šakan-Škrilin. Nakon sastanka potpisani su ugovori o suradnji s predstavnicima nazočnih institucija i organizacija.

Branka Pavić Blažetin

Foto: Vanda G. B.

U Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti

BAJA – Hrvatsko kazalište iz Pečuha gostovalo je u Baji 19. travnja. Bačvanska su djeca pogledala dječju komediju „Majstori“. Učenci su došli iz škola u kojima se uči hrvatski jezik: s Vancage, iz Bačina, Dušnoka, Gare, Aljmaša i Kačmara, kao i djeca iz dječjeg vrta s Vancage. U hrvatskoj dječjoj komediji uživalo je 180 djece. Organizatori su bili: Hrvatska samouprava Bačko-kiškunske županije, Hrvatska samouprava grada Baje, Gradska knjižnica „Andre Ady“ i Kulturni centar bačkih Hrvata.

Aktivnosti Generalnog konzulata

Razgovarala: Branka Pavić Blažetin

Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu u 2023. godini organizira niz aktivnosti u povodu obilježavanja 10. obljetnice članstva Republike Hrvatske u Europskoj uniji. Aktivnosti će biti na području kulture, gospodarstva i javne diplomacije. Više o tome za Hrvatski glasnik govori generalni konzul Drago Horvat.

Za 2023. godinu je napravljen plan aktivnosti Generalnog konzulata u Pečuhu koje provodite i provodit ćete što sami što u suradnji s brojnim partnerima, organizacijama i institucijama.

Točno, evo danas smo imali jedan radni sastanak s gradonačelnikom Pečuha, gospodinom Attilom Péterffyjem, gdje smo se upoznali s njegovim planom aktivnosti i predstavili svoj. Naša je želja, a i njegova, da on bude na našim aktivnostima, a mi na njegovim. Dotakli smo se i prošle godine, koju smo ocijenili iznimno uspješnom, a pogotovo početak ove godine, kad smo baš 1. siječnja na graničnom prijelazu Udvar – Duboševica s njim, županom Baranjske županije i gradonačelnikom Mohača Gáborom Pávkovicsem te s hrvatske strane sa županom Ivanom Anušićem, gradonačelnikom Osijeka Ivanom Radićem i gradonačelnikom Belog Manastira Tomislavom Robom otvorili šengensku granicu. Zaključili smo da je već sad puno lagodnije putovati i poslovati uz granično područje i s hrvatske i s mađarske strane.

Ove godine obilježit ćemo 50. obljetnicu prijateljstva grada Osijeka i grada Pečuha, znači aktivnosti su već počele. Dan državnosti Republike Hrvatske uz sudjelovanje HKUD-a „Beli Manastir“ obilježit ćemo 26. svibnja u Hrvatskom kazalištu u Pečuhu s početkom u 19 sati. Misu za domovinu će u franjevačkoj crkvi u Pečuhu 28. svibnja od 16 sati služiti prečasni Vladislav Mandura.

Obilježit ćemo i dan Hrvatskog Sabora 9. listopada, imat ćemo jedan okrugli stol o generalu Svetozaru Borojeviću uz predstavljanje monografije o njemu koju je napisao Danijel Tatić. Iz mog aspekta, on je čovjek koji povezuje, koji je most između Hrvata i Mađara, ali čak ne samo Hrvata i Mađara nego i Austrijanaca. Imamo dobru suradnju s gradom Pečuhom i nastojimo da bude još kvalitetnija, još bolja tijekom godine, gdje ćemo moj konzul savjetnik ili ja svakako gledati na to da budemo na gradskim događanjima, a druga strana, znači gradonačelnik ili netko od njegovih zamjenika, na našim. Osobno sam vrlo zadovoljan dosadašnjom surad-

njom i mislim kako će ona biti uspješna i ubuduće.

Obilježit ćemo i Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje. U suradnji s ArtKinom „Pečuh“ i Hrvatskim vrtićem, osnovnom školom, gimnazijom i učeničkim domom „Miroslav Krleža“ 6. listopada organizirat će se Noć hrvatskog filma i novih medija.

Generalni konzulat ostvaruje primjenu suradnju s hrvatskom zajednicom na vašem području. Aktivnosti su brojne. Kako to usklađujete, kako sve uspijete pokriti?

Ovo je jako dobro pitanje, dakle mi smo bili nazočni tijekom veljače kad je u Hrvatskom klubu Augusta Šenoae bio koordinacijski sastanak Hrvata iz Baranjske županije kako bi i oni uskladili svoje programe kako ne bi dolazilo do preklapanja aktivnosti. Ja moram pohvaliti Hrvatski bal u Pečuhu, a jednako tako i veliki Božićni koncert koji organizira Hrvatska samouprava Pečuha na čelu s predsjednikom dr. sc. Stjepanom Blažetinom u Centru

Kodály. To su dvije jako dobre i kvalitetne aktivnosti u Pečuhu. Što se tiče šireg prostora, prostora cijele Baranjske županije, nas je u Generalnom konzulatu malo, često imamo situacije da na isti dan imamo po dvije ili tri priredbe na koje smo pozvani. Mogu vam i reći jednu tajnu – mi se u načelu odazivamo slijedom poziva ili ako je već usklađeno s planom naših aktivnosti, odlučujemo se kako i gdje biti nazočni. Nama je to zanimljivo, nekad čovjek misli da će imati slobodan vikend, ali evo ovdje sam četiri godine i imao sam samo dva slobodna vikenda, i to je vjerojatno bio praznik kao recimo sad Dan revolucije 48./49. spojen s vikendom i tako. Vrlo je aktivna hrvatska zajednica na području Generalnog konzulata. Hvala Bogu, programa ima, oni su brojni, Hrvati su jako dobro organizirani i zaslužuju sve pohvale. Dodao bih kako bi još bolje trebalo koordinirati programe. Pokušava se, ali to teško ide. Pokušao sam odgonetnuti zašto, ali nisam uspio.

To je život koji uvijek donosi nove programe, a mi volimo organizirati druženja. Spomenuli ste suradnju i prijateljstvo Pečuha i Osijeka, koje je ove godine ušlo u svoju 50. godinu. To je i prilika za predstavljanje Osijeka i Hrvatske u Pečuhu i na području Generalnog konzulata.

Doista imam sreće da je generalni konzulat smješten upravo u Pečuhu, ja mislim da je Pečuh kulturno središte Hrvata, a Grad Pečuh i Grad Osijek već 50 godina surađuju i ove godine slave tu obljetnicu nizom manifestacija i nizom aktivnosti, kako ovdje u Pečuhu tako i u Osijeku. Naravno da ću gledati da budem prisutan ovdje u Pečuhu, dok će moj novi kolega u Osijeku gledati da bude prisutan tamo u Osijeku. To je prilika da se Hrvati predstave ovdje u Pečuhu, kako mađarskoj većinskoj zajednici tako i našim ovdje domicilnim Hrvatima koji su vrlo aktivni i vrlo uspješni i uspjeli su sačuvati svoj identitet, svoj jezik, svoju kulturu, svoje običaje. Naravno da je jezik uvijek taj koji je prvi na udaru i, dok uspijevamo sačuvati jezik, sačuvat će se i hrvatski identitet i hrvatska zajednica.

Odluka o narodnosnim natječajima za 2023. godinu

Operativna potpora hrvatskim civilnim udrugama – dodijeljeno sveukupno 55,4 milijuna forinti

Nakon odobrenja Državnog tajništva za vjerske odnose i narodnosti Ureda predsjednika Vlade Fond „Gábor Bethlen“ za upravljanje donio je odluku o operativnoj potpori narodnosnih civilnih udruga. Na mrežnoj stranici Fonda „Gábor Bethlen“ pod referentnom oznakom NCIV-KP-1-2023 objavljena je odluka o dodjeli operativne potpore za rad narodnosnih civilnih udruga iz državnog proračuna u 2023. godini. Potpora se daje sa svrhom podupiranja rada civilnih organizacija ponajprije radi ostvarivanja i očuvanja narodnosnog identiteta, njegovanja materinske riječi, običaja, duhovne i materijalne kulture te zastupanja narodnosnih interesa.

U skladu sa stavkama državnog proračuna i prema raspisanom natječaju raspodijeljeno je okvirnih 450 000 000 Ft pri čemu se za pojedinačne iznose apliciralo od 300 000 do 5 000 000 Ft. Potporu su dobili svi formalno ispravni natječajni, među njima i natječajni 36 hrvatskih udruga u Mađarskoj. Najveću potporu dobio je Savez Hrvata u

Mađarskoj u iznosu od 5 000 000 Ft, zatim Društvo gradišćanskih Hrvata u iznosu od 2 800 000 Ft. Pečuška Kulturna udruga „Tanac“, Hrvatska kulturna udruga „Podravina“ i salantska Kulturna udruga „Marica“ dobile su potporu u iznosu od 2 500 000 Ft. Udruga baranjskih Hrvata dobila je 2 400 000 Ft, a Kulturna udruga „Martinci“ 2 000 000 Ft.

Ostale udruge primile su iznose između minimalnih 300 000 i 1 500 000 Ft. Potpora se daje za aktivnosti u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. godine, a dodijeljena je sljedećim hrvatskim civilnim udrugama (potpuni popis svih korisnika potpore iz ove kategorije dostupan je na stranicama Fonda):

BUDIMPEŠTA	Izvorna hrvatska udruga, operativna potpora za 2023. godinu: 1 500 000 Ft
MOHAČ	Čitaonica mohačkih Šokaca, operativna potpora za 2023. godinu: 1 500 000 Ft
SERDAHEL	Serdahelska kulturna i sportska udruga, potpora za projekt „Mura spaja – za budućnost vrijednosti Pomurja“: 300 000 Ft
MOHAČ	Mohačka narodnosna plesna udruga, operativna potpora za 2023. godinu: 800 000 Ft
FIČEHAZ	Udruga pomurskih hrvatskih veterana, potpora za očuvanje tradicija i vlastitog identiteta: 500 000 Ft
SUMARTON	Državna udruga za stvaranje vrijednosti, narodnosna potpora: 300 000 Ft
KANIŽA	Udruga kaniških Hrvata, operativna potpora za 2023. godinu: 1 382 000 Ft
PEČUH	Udruga baranjskih Hrvata, potpora za uspješniji rad baranjskih Hrvata: 2 400 000 Ft
VRŠENDA	Kulturna i vjerska udruga vršendskih šokačkih Hrvata, potpora za uspješniju budućnost vršendskih Hrvata: 1 200 000 Ft
SALANTA	Kulturna udruga „Marica“, operativna potpora za 2023. godinu: 2 500 000 Ft
BAJA	Kulturna udruga Plesni krug „Šugavica“, operativna potpora za 2023. godinu: 900 000 Ft
NAGYATÁD	Hrvatska kulturna udruga, operativna potpora za 2023. godinu: 500 000 Ft
SAMBOTEL	Udruga sambotelskih Hrvata, operativna potpora za 2023. godinu: 800 000 Ft
KERESTUR	Udruga „Zrinski kadeti“, operativna potpora za 2023. godinu: 300 000 Ft
SANTOVO	Državna udruga šokačkih Hrvata, operativna potpora za 2023. godinu: 1 000 000 Ft
PEČUH	Kulturna udruga „Tanac“, operativna potpora za 2023. godinu: 2 500 000 Ft
KUKINJ	Hrvatska kulturna udruga „Ladislav Matušek“, operativna potpora za 2023. godinu: 1 500 000 Ft
BUDIMPEŠTA	Savez Hrvata u Mađarskoj, operativna potpora za 2023. godinu: 5 000 000 Ft
KOLJNOF	Udruga „Hrvati – Horvátok“, operativna potpora za 2023. godinu: 500 000 Ft
ŠOPRON	Udruga „Čakavska katedra“, operativna potpora za 2023. godinu: 500 000 Ft
KOLJNOF	KUME Etnomemorijalni i informacijski centar Zaklade „Za gradišćanske Hrvate“, operativna potpora za 2023. godinu: 500 000 Ft
ŠOPRON	Udruga Matica hrvatska „Šopron“, operativna potpora za 2023. godinu: 500 000 Ft
KAPOŠVAR	Državno društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva, operativna potpora za 2023. godinu i potpora za očuvanje samosvijesti: 800 000 Ft
ŠOPRON	Kulturna udruga šopronskih Hrvata, operativna potpora za 2023. godinu: 500 000 Ft
UNDA	Društvo Hrvata u Undi, operativna potpora za 2023. godinu: 1 000 000 Ft
BARČA	Hrvatska kulturna udruga „Podravina“, operativna potpora za 2023. godinu: 2 500 000 Ft
PUSTARA	Zaklada „Za Dom sela“, operativna potpora za 2023. godinu: 300 000 Ft
SAMBOTEL	Hrvatska kulturna i vjerska udruga Sambotel, potpora za kulturnu i vjersku djelatnost i zastupanje interesa: 500 000 Ft
BAJA	Kulturna udruga „Bunjevačka zlatna grana“, operativna potpora za 2023. godinu: 1 500 000 Ft
HRVATSKI ŽIDAN	Društvo gradišćanskih Hrvata u Ugarskoj, operativna potpora za 2023. godinu: 2 800 000 Ft
MLINARCI	Udruga za razvoj zajednice, potpora za očuvanje tradicije: 500 000 Ft
STARIN	Umjetnička zaklada „Biseri Drave“, operativna potpora za 2023. godinu: 1 000 000 Ft
PEČUH	Kulturna udruga „Baranja“, operativna potpora za 2023. godinu: 1 800 000 Ft
MARTINCI	Kulturna udruga „Martince“, operativna potpora za 2023. godinu: 2 000 000 Ft
KOLJNOF	Društvo koljnofskih Hrvata, operativna potpora za 2023. godinu: 1 000 000 Ft
PEČUH	Lovačka, kulturna i gastronomska udruga Hrvata „Pečuh – Baranja“, operativna potpora za 2023. godinu: 500 000 Ft

Stipan Balatinac

Racki nadimci na zidu Doma kulture u Dušniku

Prostorna instalacija „Dušnočki osjećaji života“

Kulturni dom Dušnoka u prosincu prošle godine slavio je 50. obljetnicu postojanja, a proslava je održana 22. travnja ove godine. Na proslavi pozornost je posvećena prisjećanju na prošlost, i to ne samo u pisanom nego i u narativnom obliku. Za vrijeme programa nazočni su poslušali pjesmu Józsefa Attile u izvedbi Anne Karaszi, a pjevački zbor „Dušenici“ pjevao je racke pjesme pod vodstvom Silvije Varga. Osim toga vodili su se i razgovori o uspomena s osobama koje su odigrale važnu ulogu u životu Doma kulture. U toj prigodi otvorena je prostorna instalacija „Dušnočki osjećaji života“ koju su osmislile Éva Gulyás i Ester Bogárdi i čija je svrha ispuniti prastaro i sumorno stubište kulturnog centra životom i dobrim osjećajima. Ester Bogárdi skupila je racke nadimke i izraze iz svakodnevnog života koji su u rečenicama postavljeni na zidove. Umjetnica Éva Gulyás koristila se različitim prostornim prikazima: postavila je fotografije, zemljopisnu kartu Dušnoka iz 1960. g., a nadimke je naljepila na zid u modernom stilu. „Naravno, puno su i na različite načine pomogli i mještani. Bio je to pravi zajednički rad. Ručno izrađena umjetnička instalacija postala je jedinstveni ukras zgrade“, izvijestila nas je ukratko Ester Bogardi, bivša voditeljica Doma kulture.

Stipan Balatinac

Instalacija (postavljanje) oblik je moderne umjetnosti koji predstavlja prostornu kompoziciju stvorenu od različitih elemenata. Ulazeći u izvanredne kombinacije, stvar se oslobađa svoje utilitarne funkcije, dobivajući simboličku funkciju. Promjena konteksta stvara semantičke transformacije, igru značenja.

Racki nadimci uljepšavaju zidove Doma kulture

Novu instalaciju otkrili su načelnik István Mindszenti, Ester Bogardi i zamjenik načelnika István Marcsányi

Sudionici prigodnih razgovora o dušnočkoj prošlosti

Svečanost je uljepšao pjevački zbor „Dušenici“

KAĆMAR – S obzirom na to da zbog mjera uvedenih zbog energetske krize u Kaćmaru ove godine nije održano tradicionalno Bunjevačko prelo, Hrvatska samouprava Kaćmara u povodu Svjetskog dana plesa 29. travnja organizirala je Bunjevački bal. Bal je održan u mjesnom Domu kulture, a plesnu zabavu svirao je orkestar „Baranja“.

Županijsko natjecanje u lijepom čitanju na hrvatskom jeziku

U organizaciji mohačke škole MTÁI „Széchenyi“ 3. travnja održano je IX. Županijsko natjecanje u lijepom čitanju na hrvatskom jeziku. Osim učenika mohačke škole koji pohađaju nastavu Hrvatskoga jezika i književnosti u satnici škola s predmetnom nastavom na poziv su se odazvale i škole iz Lukovišća, Starina te Šeljina. Dvadesetak natjecatelja u pratnji svojih nastavnika natjecalo se u trima kategorijama, a ocjenjivala su ih tri tročlana ocjenjivačka suda. Natjecanje se odvijalo u dva kruga. Učenici su najprije pročitali tekst koji su sami ili uz pomoć nastavnika izabrali i uvježbali ga kod kuće, a zatim tekst koji su dobili na licu mjesta.

Dio članova ocjenjivačkih sudova

Oкупljene je pozdravila ravnateljica škole MTÁI „Széchenyi“ Zsuzsanna Máý Cseté. Ravnateljica je naglasila važnost nastave hrvatskoga jezika i književnosti koja se odvija u njezinoj instituciji i želju da se ona unaprijedi te da je pohađa što veći broj učenika. Organizatorice dana, nastavnica Marija Németh i učiteljica Anita Jandrók Erdélyi, pripremile su zadatke i osigurale sve uvjete za nesmetano provođenje natjecanja. Pozdravljeni su svi nazočni, među njima i predsjednik Hrvatske samouprave Mohača Đuro Jakšić. Poimence su predstavljeni i članovi ocjenjivačkih sudova. U svečanosti otvaranja nastupili su glazbeni pedagog Stipan Pavković i njegov učenik Marko Martinov. Oni su izveli prekrasan glazbeni *intermezzo*.

U kategoriji 3. i 4. razreda natjecalo se šestero učenika: László Bendegúz (Mohač), Kristóf Bodonyi (Šeljin), Virág Bogdán (Lukovišće), Dalma Bogdán (Starin), Olivér Mózes Lovász (Mohač) i Branko Maturicz (Šeljin). Njih su ocjenjivale dr. sc. Marija Prakatur Csóka, Žanet Vörös i Branka Pavić Blažetin. Ocjenjivački sud donio je sljedeću odluku: prvo mjesto osvojio je Olivér Mózes Lovász, drugo Branko Maturicz, a treće Kristóf Bodonyi.

U kategoriji 5. i 6. razreda natjecalo se šest učenika: Ditta Brecka (Mohač), Grga Gergics (Starin), Rebeka Gyurkovics (Šeljin), Hermina Kanász (Šeljin), Máté Majlát (Mohač), Fanni Mester (Starin), Krisztina Mészáros (Lukovišće) i Hanna Pazaurek (Lukovišće). Njihovo su čitanje ocijenili dr. sc. Stjepan Blažetin, Anka Brozovac i Mirjana Bošnjak. Prvo mjesto osvojila je Hermina Kanász, drugo Ditta Brecka, a treće mjesto Fanni Mester.

U kategoriji 7. i 8. razreda natjecalo se šestero učenika: Viktoria Bérci (Šeljin), Đuro Kalányos (Lukovišće), Richárd Lőrincz (Šeljin), Grga Pálszabó (Lukovišće), Dóra Radmila Rázsics (Mohač) i Milán Stivics-Nagy (Mohač). Ocjenjivački sud u sastavu Vjekoslava Filakovića, Stipana Filakovića i Tome Furija odlučio je da je prvo mjesto osvojio Richárd Lőrincz, drugo Viktoria Bérci, a treće Dóra Radmila Rázsics.

Branka Pavić Blažetin

Najmlađi kazivači

Najbolji kazivači

Dodjela nagrada

Stjepan Ebrić: Pođimo već na put do groba miloga...

„Bog ne trpi da miruju oni koji su predviđeni za borbu“

U nakladi Hrvatske samouprave Salante i sunakladništvu Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj 2022. godine objavljena je knjiga *Stjepan Ebrić: Pođimo već na put do groba miloga...* Knjigu je tiskala Croatica Nonprofit Kft., a urednik je izdanja na 344 stranice Silvestar Balić, znanstveni suradnik Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj i predsjednik Hrvatske samouprave Salante.

Promocija izdanja upriličena je 12. ožujka u salantskom Domu kulture, a knjigu su promovirali urednik dr. sc. Silvestar Balić, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. sc. Stjepan Blažetin i svećenik u mirovini Marko Bubalo. Večer su pjesmom obogatile članice Ženskog pjevačkog zbora „Snaše“ iz Pogana. Silvestar Balić posebno je zahvalio Hrvatskoj samoupravi Pogana na pomoći oko izdavanja knjige i pripremi posnog bošnjačkog stola za salantsku promociju.

U knjizi se nakon uvodnih napomena na hrvatskom i mađarskom jeziku donosi tekst o Stjepanu Ebriću iz pera Silvestra Balića, a potom od 16. do 336. stranice slijede pjesme, točnije 151 pjesma, nakon čega slijedi sadržaj. Silvestar Balić na salantskoj je promociji rekao kako se s ostavštinom Stjepana Ebrića susreo kad je radio prilog za knjigu urednice Branke Pavić Blažetin *Salanta – Nijemet: Stoljeća vjere i jezika*. Ostavština (izvorni rukopis tiskanih pjesama u knjizi) i danas je u vlasništvu mohačkog Muzeja „Dorottya Kanizsai“, a nju je vjerojatno poslije Ebrićeve smrti muzeju i tadašnjem njegovu ravnatelju Đuri Šarošću darovala Ebrićeva kći Ruža.

Stjepan Ebrić rođen je 1890. godine u slavonskim Ladimirevcima. Pučku školu završio je na hrvatskom jeziku u rodnom

selu, a srednju školu na mađarskom jeziku u Pečuhu. Učiteljsku školu završio je u Baji. Umro je u Pečuhu 1968. godine. Bio je kantor učitelj u Nijemetu, gdje se zaposlio jer je znao hrvatski jezik, od 1911. do 1951. godine. Kao što knjiga pokazuje, pisao je pjesme u čast preminulim stanovnicima Salante, Nijemeta i Pogana koji su preminuli od 1912. do 1951. godine. Spašeno je 150 pjesama koje su, sve osim jedne, napisane na hrvatskom jeziku. To su pjesme koje Ebrić piše u prvom licu, dajući riječ pokojniku koji se oprašta od svojih najmilijih, rodbine i suseljana prepričavajući stihovima svoj zemaljski život. Autor gotovo kod svake pjesme navodi ime osobe i datum smrti. Pjesme su objavljene kako su nađene (Ebrić ih je većinu zapisao rukom, dio i pisaćim strojem) i nisu se „uskaladile sa suvremenim hrvatskim pravopisom“. Međutim, kako navodi urednik, odrađene su manje izmjene kako bi zbirka bila usklađena i koherentna. Pri pripremanju knjige s pomoću e-arhiva Pečuškog biskupskog arhiva pobliže je identificirana većina pokojnika koje Ebrić stavlja u pjesmu, zabilježen je datum i mjesto rođenja, kod žena djevojačko ime, ime supružnika. Time i današnji čitatelji mogu lakše identificirati svoje pretke.

Ove „oproštajne“ pjesme u svakom su slučaju raritet svoje vrste i kao takve spo-

menik ljudima i vremenu u kojem su živjeli. Spomenik su koji im je podigao Stjepan Ebrić svojim marom i dobrim poznavanjem župljana u župi u kojoj je odradio cijeli svoj radni vijek. Kad je napustio selo nakon umirovljenja, rijetko se vraćao u selo i župu.

Trenutak za pjesmu

Šokac Tomo – Nijemet

(preminuo 12. srpnja 1919.)

Odmjerio svakom Bog života dane
Jednom dade više drugomu da manje
Meni milost božja jako blaga bila
Sedamdeset i šest ljeta udijelila.

Prije nego svoje dvorove ostavim
Dođite da vas još zadnjiput pozdravim
Da vam s Bogom rekнем, da se oprostimo
Dok se u vječnosti opet ne vidimo.

S Bogom mi ostani Ružo draga ženo
Dok se u vječnosti opet sastanemo
Nek' ti stare dane dobri Bog pozlati
Nek' ti šalje s neba svake blagodati.

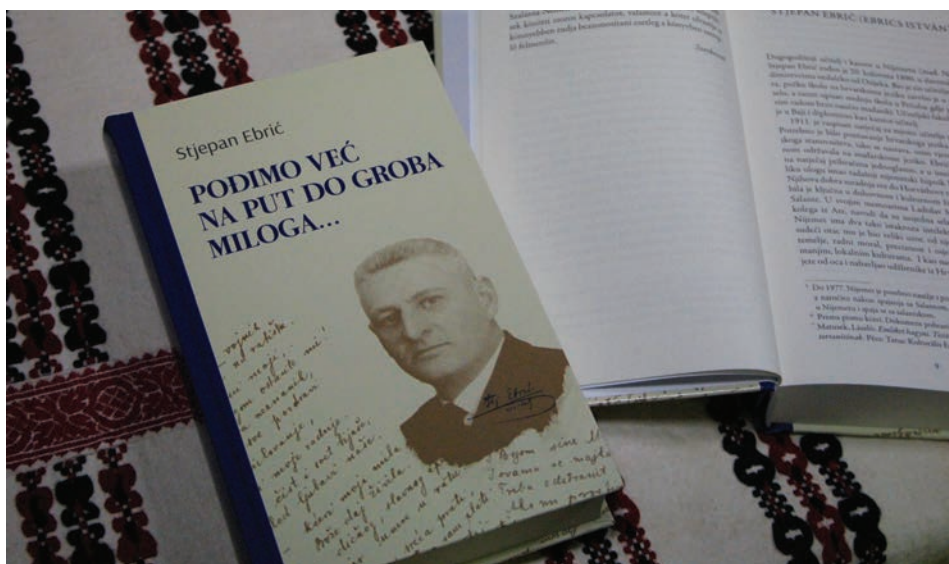
S Bogom dragi Ivša, zove me Bog k sebi
Kako te zadnjiput pozdravio ne bi
Žalosti tog svijeta nigda ne vidio
Ženom i djetetom uvijek sretan bio.

Blagoslov ti dijelim Stijepo dragi zete
Da ti i Bog šalje blagoslov s visine
Mandom ženom svojom našo sreću svoju
Dokle ja počivam u vječnom pokoju.

Draga svajo moja iz Sukida Orko
Od ljubljenih svojih rastat se je gorko
Svom družinom ugodila Bogu
Da na drugom svijetu sve vas vidit mogu.

Svima s Bogom velim, rodbini, znancima,
Kumovim, komšijam, svim prijateljima
Hvala vam od Boga na posjeti zadnjem
Hvaljen budi Isus i Marija. Amen.

Stjepan Ebrić

Knjigu su promovirali svećenik Marko Bubalo, dr. sc. Silvestar Balić, dr. sc. Stjepan Blažetin

Salančani

Brojna publika

Urednik dr. sc. Silvestar Balić

Ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. sc. Stjepan Blažetin podijelio je radost što je jedna knjiga nastala u sunakladništvu Zavoda potaknula izdavanje druge. „Cilj je spomenutih izdanja, ako ništa drugo, da se ljudi pokrenu, da se pokrenu sinergije između ljudi koji znaju vlastitu povijest i nas te da to rezultira ovakvim knjigama.” Potom je vrlo nadahnuo govorio o pjesmama Stjepana Ebrića i njihovim karakteristikama. Naglasio je strofnu strukturu pjesma od četiri stiha, stih je dvanaesterac, vezan parnim rimama. Najkraća pjesma ima pet, a najduža, posvećena Đuri Goršiću, ima 31 strofu. Zatim se osvrnuo na način građenja pjesama i njihovu tematiku te čitao neke od pjesama kao ilustraciju rečenoga. Lirski je subjekt pokojnik koji se obraća nama živima, pa tekst postaje veoma osoban. Napisan je u duhu 19. stoljeća. Očito je da je Ebrić imao obrasce koje je ispunjavao na tipičan način – kao što se to radi u usmenoj književnosti, dakle razvija čvrstu strukturu koju ispunjava različitim elementima (formulama) od osobe do osobe, od pjesme do pjesme. Stjepan Blažetin naglasio je i kako osim po-

dataka iz pjesama koji kazuju tko su pokojnici i njihova obitelj, s kim su se vezivali, odakle su se ženili, u kakvim odnosima bili – što ima jednu bitnu sociološku vrijednost, ovi tekstovi imaju i književnu vrijednost.

Svećenik Marko Bubalo naglasio je važnost objavljene knjige i radost jer je ponovno u Salanti i Mađarskoj, gdje je sa svojim vjernicima proveo teške godine progonstva. „Imamo zaduženje boriti se,

to je zaduženje imao i Stjepan Ebrić jer, kako je rekao kardinal Stepinac, Bog ne trpi da miruju oni koji su predviđeni za borbu.” Govorio je zatim o obredima ukopa i karminama. Naglasio je kako je Ebrić stihovima obilježio ukope i to je dobro jer je surađivao sa svećenikom. Ukop je važan dio života, naglasio je Bubalo. Potom je govorio o obredu ukopa danas i njegovu značenju za vjernike.

Branka Pavić Blažetin

Bogatstvo...

U dvorištu nijemetskog doma kulture

Poezija ne poznaje granice

U sklopu Dana poezije Hrvatska samouprava Budimpešte, Hrvatska samouprava Novog Budima i Hrvatska samouprava XII. okruga 12. travnja organizirale su književnu večer u Budimpešti u kulturnom umjetničkom klubu „Fészek”.

Manifestacija je bila posvećena mađarskim pjesnicima Ferencu Kölcseyu, Mihályu Vörösmartyju, Sándoru Petőfiju, Endreu Adyju, Attili Józsefu, Gyuli Juhászu, Anni Lesznai, Dezsóu Kosztolányiu i Jánosu Pilinszkyju, čije su stihove na hrvatski jezik preveli Enver Čolaković, Bela Horvat, Lea Kovač i Dinko Šokčević. U izvedbi glumca Stipana Đurića i glumice Marice Facskó te uz moderiranje Dinka Šokčevića i u pratnji Valera Hegedúsa na klaviru recitirana su i otpjevana djela mnogih važnih mađarskih pjesnika.

„Naravno da su mi na mađarskom jeziku dobro poznate te pjesme i ti stihovi, ali ja sam izmiren i s hrvatskom riječju i izgovorom i hrvatskom interpretacijom tih naših genijalaca. Hrvatsku i mađarsku inačicu tih stihova ne bi trebalo drukčije interpretirati, jer ako je sve u tebi i više se ne obazireš na izgovor, onda je to jedinstveno i na jednom i na drugom jeziku”, rekao je glumac Stipan Đurić o svojem nastupu.

Slijedila je prezentacija pjesama Sándora Petőfija, kojemu se ove godine slavi dvjestota obljetnica rođenja. Osim u recitaciji posjetitelji su imali priliku uživati i u pjevanim izdanjima Petőfijevih djela u izvedbi glumca Stipana Đurića.

Večer se nastavila brojnim recitacijama, među kojima je publika čula i predstavljanje pjesama Endrea Adyja u prijevodu Envera Čolakovića. Povjesničar i prevoditelj Dinko Šokčević pričao je o svojem vremenu u Zagrebu, gdje mu je uručena rukopisna ostavština Envera Čolakovića. Unutar date ostavštine nalazilo se i preko 100 prijevoda Adyja, koje je Čolaković pomno preveo na hrvatski jezik.

„Ima još prijevoda, ali nekako u javnosti nije toliko ni mađarska poezija ukorijenjena u Hrvatskoj ni hrvatska poezija u Mađarskoj. Posljednjih desetljeća mađarska proza, pogotovo suvremena, postala je vrlo popularna u Hrvatskoj, kao što je uostalom postala vrlo popularna i na zapadu”, dodao je Dinko Šokčević.

Dinko Šokčević

Valer Hegedűs, Stipan Đurić, Dinko Šokčević i Marica Facskó

Večer je započela interpretacijom Himne Ferencu Kölcseyja na hrvatskom jeziku, zatim se nastavila recitacijom pjesama Mihályu Vörösmartyju u prijevodu Envera Čolakovića, čija se 110. obljetnica rođenja slavi ove godine. Bosanskohercegovački pisac školovao se u Budimpešti kao matematičar. Čolaković je, naime, postao poznat kao književnik i autor od čijih je pet pisanih romana samo jedan objavljen.

Sudionici književne večeri imali su priliku upoznati se s bogatstvom mađarske poezije popraćenim s prijevodima na hrvatski jezik, koji su postavili temelje za daljnju popularizaciju mađarske poezije u Hrvatskoj. Književna večer bila je još jedna prilika za širenje kulturne suradnje Mađarske i Hrvatske te očuvanje i njegovanje bogate kulturne baštine ovih dviju zemalja.

D. O.

Posjetitelji književne večeri

Sambotelski podijski razgovor o povratku vjernih sel

Lani i na početku ovoga ljeta, spominjajući se na stoti jubilej povratka vjernih sel u Pinčenoj dolini plus Plajgora, bili su gusti razgovori, predavanja, spomin-svečevanja ne samo na dotični mjesti nego na peldu i u Sambotelu. Željeznožupanijski prijatelji muzeja na dan povratka Petrovoga Sela, 9. marcijuša, nariktali su zanimljiv podijski razgovor u sambotelskom sjedišću TIT-a, na koji se je odao lipi broj zainteresiranih gostov.

Vilmoš Dezső i Jenő Szabó, fratar u Austriji

Za petroviskom jačkom „Naša mila domovina“ petroviskih tamburašov u ime organizatora nazočne je pozdravio Kálmán Tóth, tajnik Društva, na koncu jednoga projekta „Skupa raste to što skupa pripada – Spominki Trianona u Željeznoj županiji“, koji se je odvijao 2021. i 2022. ljeta. Unutar serije programov, kako je rekao, zahvaljujući i različitim naticanjem, analizirani su uticaji trianonskoga diktata pomoću referatov, povijesnih pregledov, s razgovori okrugloga stola, pedagoškimi zanimanji i školskimi naticanji ter turami piše i na biciklu, a tako i sa stručnimi izleti, a Županijski arhiv sastavio je i jednu izložbu na ovu temu. Na sadašnjem spravišću pozvani gosti podijskoga razgovora su bili fratar u Austriji Jenő Szabó, rodnom iz Pornove, peljaujući jagar na petroviskom području Vilmoš Dezső, nardarski znanstvenik, etnolog dr. Šandor Horvat, arhivar i povjesničar dr. Ferenc Pál, a diskusiju je moderirao povjesničar István Csiki. On je u uvodu preštao 103. zakon 2014. ljeta Ugarskoga parlamenta o vjerni seli, u kom se dodiljuje titula „Communitas Fidelissima“ Plajgoru, Nardi, Gornjem Četaru, Hrvatskim Šicam, Pornovi, Kerestešu i Petrovom Selu. Ovom titulom Ugarski nacionalni savez je „odlikovao“ jedino Petrovo Selo 13. marcijuša 1923. ljeta. Petrovišćan Vilmoš Dezső je rekao kako jur 46 ljet dugo je zaposlenik Sambotelskoga lugarstva i čez to vrime mnogo toga je čuo od starijih kolegarov, npr. od Štefana Štegera, gdo je jako čuda znao povidati od tih burnih vrimen. Po njegovi riči lovci i lugari su imali važnu ulogu u tom da je u dotaknuti seli došlo do nezadovoljstva stanovništva, jer šopronski kontakti donesli su i informacije, iako je med seli bio lokot na visti. Kad su austrijski žandari zasjeli Petrovo Selo i lugarško područje, konflikti med njimi i domaćini su nastali svakidašnji, od toga je dosta povidao i njegov dida Štefan Teklić. Pornovski farnik prik svojega životnoga puta je predstavio tu robnu sudbinu rodnoga sela, kojega je morao napustiti 1981. ljeta jer nisu mu dopustili vlasti studirati teologiju. Glede svoje-

Dr. Ferenc Pál, dr. Šandor Horvat i István Csiki u diskusiji

ga nimškoga materinskoga jezika djelao je u Nimškoj ter u Austriji. Trenutačno služi u Hagersdorfu, koji ljetos svečuje stotu obljetnicu da se je vratio k Austriji. Dr. Ferenc Pál spomenuo je lani izdanu knjigu izvorov za ovu temu pod naslovom „Olvasókönyvek Vas vármegye történetéhez“, a naglasio je kako je s bogatim dokumentarnim materijalom sastavljena izložba Željeznožupanijskoga arhiva o posljedica Trianona. Nardarac dr. Šandor Horvat povidao je kako je četarski notaruš ostavio svoju funkciju, i mladi su se skupazeli i krstili svoju dicu samo u crikvi, dokle 1924. ljeta su je upozorili da se idu zapisati i u državne matične knjige. U nastavku razgovora otkrivene su i daljnje zanimljive točke, kako su gospodarstveni, prometni interesi takaj velike uloge odigrale kad je Sambotel bio na ključnoj poziciji, naravno uz domoljublje ovih ljudi koji su im dali uzroka da se suprotstavu silnom diktatu i da se izboru do saslušanja pred komisijami za reguliranje austro-ugarske granice. Kako je već spomenuto, na opsadi ovih sel austrijski žandari su nabubali, odvlikli ljude, pornovski farnik je u narajskom lugu najden ubijen, a nardarskoga dušobrižnika austrijski žandari su odnesli u tamnicu sa izmišljenim razlogom špijuniranja, što je stalo na himbeni noga. Gusti su bili ozbiljni atrociteti uz kampanju polag Austrije, iako zapravo nigdor nije vjerovao da ova država moći će postati samostalno. Šmugljanje, protesti, provokacije nisu mimoišle ov kraj, ali u odluci vanstajanja polag Ugarske, prez sumlje je najvažniju rič imala takozvana seoska inteligencija: duhovniki, školniki i peljači sel ki su se onda s narodom skupa veselili povratku k ugarskoj zemlji. Kako je rekao poglavar Hrvatskih Šic Vilmoš Bugnić na koncu ovoga sastanka, u to vrime su se u njegovom selu ljudi poklonuli sa specijalnim pozdravom: „Magyar vagyok! / Ugar sam!“. I to je važno znati, kad se govori o vjernosti Pinčene doline...

Tiho

Foto: Kálmán Tóth

Suradnja je ključ uspješnosti

Hrvatska samouprava Šomođske županije od samih početaka svojeg djelovanja nastoji koordinirati aktivnosti hrvatske zajednice u županiji. Kako bi to uspješno provodila, izvrsno surađuje s hrvatskim ustanovama, kulturnim udrugama i organizacijama regije i s tim ciljem na svoje sjednice poziva njihove predstavnike. Na prvoj ovogodišnjoj sjednici također su bili prisutni, a razgovaralo se o planovima za 2023. godinu, doznajemo od predsjednice Hrvatske samouprave Šomođske županije Jelice Csende.

Prema izvješću predsjednice Hrvatske samouprave Šomođske županije Jelice Csende na posljednjoj sjednici županijske organizacije osim zastupnika nazočili su i predstavnici raznih hrvatskih ustanova i organizacija. Naime, početkom godine u regiji se usuglašavaju programi, razmatraju se zadatci. U cilju njegovanja hrvatskog jezika i kulture županijska organizacija surađuje s mnoštvom partnera – smatra se da je sve lakše činiti zajedničkim snagama, a zajednički programi jačaju i zajedništvo, njegovanje jezika i kulture. Tako je na prvoj sjednici pregledana uspješnost suradnje s njima, odnosno izrađen je plan hrvatskih aktivnosti za županiju u kojem će nadalje sudjelovati svi partneri. Izvrsna je suradnja i s centrom „Josip Gujaš Džuretin“. V. d. ravnateljica Vesna Velin dala je svoju podršku u svim aktivnostima te svojim prijedlozima želi nadalje doprinosti njegovanju hrvatske kulture i jezika. Ponudila je pomoć u organizaciji i ostvarivanju kulturnih i vjerskih programa hrvatskih mjesnih samouprava, u njihovu promoviranju, u pismenoj komunikaciji na hrvatskome jeziku te je predložila predstavljanje autentičnih hrvatskih vrijednosti, odnosno postavljanje svatovskih običaja Podravine na scenu. U slijedu pregleda suradnji s hrvatskim civilnim udrugama predsjednica je predložila da organizacija nadalje surađuje sa Savezom Hrvata u Mađarskoj u cilju jačanja zastupanja interesa Hrvata na višim razinama i sukladno

tomu će samouprava uplatiti svoju godišnju članarinu. Glasnogovornik Hrvata Jozo Solga, koji obnaša i funkciju člana predsjedništva Saveza, napomenuo je da je cilj Saveza surađivati sa svim hrvatskim samoupravama, civilnim udrugama i organizacijama. Županijska samouprava razmotrila je suradnju i s KUD-om „Podravina“ i KUD-om „Drava“, s kojima će nadalje zajedno ostvarivati razne programe. Županijska samouprava surađuje i s potonjskim Sportskim društvom, a predstavnik društva obvezao se da će pomoći u ostvarivanju sportskih programa kao što je Državna malonogometna turneja ili Noćni mali nogomet, za čiju organizaciju materijalnu potporu daje županijska samouprava (100 tisuća forinti). Lukovišće je jedino podravsko hrvatsko selo u kojem još djeluje Sportski nogometni klub koji predstavlja narodnosne boje u županijskoj ligi, njih također potpomaže županijska samouprava. Klub već godinama sudjeluje na Spomen-turneji u Budimpešti, a za ostvarivanje sportskih ciljeva za njih županijska samouprava i ove godine odvaja sredstva (150 tisuća forinti). Suradnja s Turističkim društvom iz Višonte i kapošvarskim Zemaljskim društvom hrvatsko-mađarskog prijateljstva te s Glazbenom udrugom „Novi-Ton“ također se nastavlja.

Županijska organizacija već godinama stoji uz očuvanje Hrvatske zavičajne kuće u Lukovišću s obzirom na to da je riječ o posebno vrijednu objektu graditeljske baštine hrvatske zajednice te iznimno vrijednoj stalnoj izložbi. Upraviteljica kuće Ruža Bunjevac izvijestila je nazočne o djelovanju kuće. Doznalo se da se nakon pandemije smanjio broj posjetitelja, najviše stižu djeca iz raznih ustanova. Problemi su i s obnovom sporedne zgrade koja je u vlasništvu mjesne samouprave, naime zbog povećanih troškova malo je zastala obnova. Glasnogovornik je u vezi s tim predložio neka se kandidira na poziv programa narodnosne infrastrukturne investicije na kojima se može dobiti potpora u takve svrhe. Za kuću su pojedinci darovali predmete, kolica i razne poljoprivredne predmete koji bi se također izložili nakon obnove. Skupština je donijela odluku da će i ubuduće podržavati rad zavičajne kuće. Prema riječima Jozice Solge to je jedina hrvatska narodnosna kulturna ustanova u županiji i zaslužuje daljnju podršku, ali ubuduće treba nastojati da se ostvari upravljanje od strane Hrvata. Glasnogovornik je predložio i to da županijska hrvatska samouprava pokuša izboriti zapošljavanje referenta koji raspolaže znanjem hrvatskoga jezika kako bi se sređivali poslovi hrvatskih narodnosnih organizacija i kako bi se brinulo o prekograničnim hrvatskim vezama. Njezin proračun za 2023. godinu zasada iznosi 3 882 781 forintu i sastoji se od operativne potpore te od financijskih sredstava

prenesenih od prošle godine. U proračunu će se poslije pojaviti iznosi dobiveni preko natječaja, odnosno dobivena potpora po zadatku. Organizacija na ugovor zapošljava administrativnu suradnicu koja obavlja poslove pisanja natječaja, financijska obračunavanja i ine administrativne zadatke, u te svrhe od svojeg proračuna odvaja 805 tisuća forinti godišnje. U okrilju županijske organizacije djeluje Forum suradnje hrvatskih lokanih samouprava Šomođske županije. Godišnja je članarina za pojedine samouprave 70 tisuća forinti, a uz to milijun forinti dodaje županijska samouprava. Od tih sredstava također se ostvaruju razni regionalni programi. Županijska organizacija za tekuću godinu već je zacrtala planove koje želi ostvariti sa svojim partnerima, među njima je priređivanje Spomen-dana Đure Frankovića, sudjelovanje na Dravskom proljeću u Soplju, hodočašću na Sedovenicu u Martincima, sudjelovanje na Državnom hodočašću mladih u Međugorju, na Tamburaškom festivalu u Baji, hodočašće u Voćin i razne radionice za djecu u zavičajnoj kući, uz već prije navedene programe. Sve će to uspjeti zahvaljujući izvrsnoj suradnji.

Beta

Mala stranica

Međunarodni dan tjelesne aktivnosti

Međunarodni dan tjelesne aktivnosti, odnosno Dan kretanja za zdravlje, obilježava se svake godine druge subote u svibnju s ciljem podizanja svijesti o važnosti tjelesne aktivnosti za zdravlje, promicanja prednosti tjelesne aktivnosti, ukazivanja na dobru praksu, povećanja provođenja tjelesnih aktivnosti na svim razinama i svim područjima (slobodno vrijeme, prijevoz, rad) i okruženjima (škola, zajednica, dom, radno mjesto). Znanstveno je dokazano da redovita tjelesna aktivnost sprječava niz kroničnih bolesti. Aktivnosti u sklopu obilježavanja tog dana mogu uključivati organizirano hodanje, vožnju biciklom i rekreativne sportske kampanje u zajednici, promicanje ulica bez automobila, stvaranje parkova i otvorenih prostora na kojima se ljudi mogu baviti zabavnim tjelesnim aktivnostima.

Manje sjedi, više se kreći

Danas se sve više spominje problem premalo kretanja, što izravno utječe na naše zdravlje. Hipokratova izreka „Šetnja je lijek“ i danas je poznata. Svi već dobro znamo da je tjelesna aktivnost nužna ako želimo biti zdravi i kvalitetno živjeti. Možda je manje poznato da je idealna tjelesna aktivnost za ljudski organizam upravo hodanje. Mi smo i evolucijski hodači, „dizajnirani“ upravo za tu vrstu tjelesne aktivnosti. Naši predci prelazili su velike udaljenosti u potrazi za hranom i skloništem te su zahvaljujući tomu i preživljavali. Upravo je zbog toga i naše tijelo najbolje prilagođeno hodanju. Nažalost, danas sve više sjedimo i zaboravljamo da smo stvoreni za pokret. U takvoj pasivnosti pate svi naši organski sustavi i postajemo podložni bolestima, a sve to dok na raspolaganju imamo vrlo jednostavnu, učinkovitu i svakom dostupnu aktivnost – hodanje.

Zašto je dobro hodati?

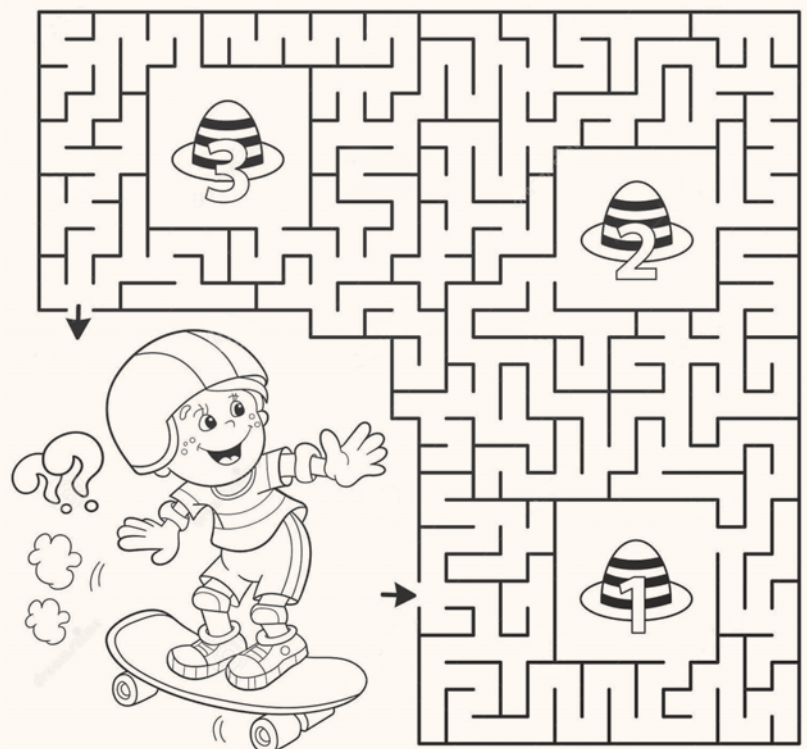
- 30 minuta hodanja dnevno produljuje život
- hodanje poboljšava kvalitetu života
- hodanje povećava fleksibilnost zglobova i opću izdržljivost
- hodanje pozitivno djeluje na rad srca i pluća
- hodanje stvara kemijske spojeve u mozgu koji donose osjećaj sreće i zadovoljstva
- hodanje je meditativna aktivnost, smiruje naš um i živčani sustav
- hodanje poboljšava koncentraciju i održava um mladim

Potrebna nam je samo odluka za prvi korak. Tako možemo pokazati poštovanje prema svom tijelu i umu te unaprijediti vlastito zdravlje!

Za pametne i pametnice

Pomози dječaku da kroz labirint dođe do brojeva 1, 2 i 3!

Poveznica je kultura

Nastavlja se suradnja Velike Kaniže i Belišća na kulturnom polju. Predstavništvo Grada Belišća koje je predvodila pročelnica Gradske uprave Antonija Andrašek Barić 24. ožujka primili su gradonačelnik Velike Kaniže Lászlo Balogh i počasni konzul Republike Hrvatske dr. Atila Kos. Povod posjeta bilo je otkrivanje obnovljene spomen-ploče skladatelja Sigmunda Romberga na glazbenoj školi te uspostava bilateralnih odnosa dvaju gradova.

Otkrivena spomen-ploča

Delegacija iz Belišća u društvu gradonačelnika i počasnog konzula

Jedna je od poveznica Velike Kaniže i Belišća poznati skladatelj mjuzikla i opereta Sigmund Romberg – rođen u pomurskome gradu, ali je s roditeljima, koji su i pokopani na belišćanskom groblju, proveo djetinjstvo te dio života u Belišću. Njemu je u spomen Memorijalni odbor „Sigmund Romberg“ u Velikoj Kaniži 2010. godine dao postaviti spomen-ploču na zid Glazbene škole „Ferenc Farkas“, a ove je godine obnoviti. Na svečanosti otkrivanja obnovljene ploče gradonačelnik László Balogh rekao je da Romberg i danas živi. Naime, kao i nekada, i danas uspijeva povezati ljude iz različitih krajeva svijeta, bez obzira na različitost jezika i kulture. Svojim djelima stvorio je publiku od Kaniže do Belišća, od Kulturnog centra „Hevesi“ do Broadwaya. Na samom otkrivanju ploče na glazbenoj školi počasni konzul dr. Atila Kos pročitao je pismo Nj. Eksc. veleposlanika Republike Hrvatske u Mađarskoj dr. Mladena Andrića u kojem je naglašena povijesna veza dvaju naroda. U pismu je rečeno i to kako kulturna suradnja Velike Kaniže i Belišća također može pokrenuti suradnju na polju gospodarstva i turizma, proširiti se u mnogim segmentima, a takvo približavanje dobro se uklapa u svekolike prijateljske i dobrosusjedske odnose Republike Hrvatske i Mađarske.

Na svečanosti okupljenima su se obratili i predsjednik Udruge za zaštitu baštine grada Velike Kaniže Tibor Cserti te predsjednik Memorijalnog odbora „Sigmund Romberg“ Gyula Halász. Na prijemu u Gradskoj upravi delegacija Belišća i gradonačelnik Balogh zaključili su da je ovo samo prvi korak k uspostavi jedne dugoročne suradnje u mnogim segmentima, a da dva grada vežu povijesne okolnosti kako na gospodarskom tako i na kulturnom planu. Članovi obitelji Gutmann upravo su iz Velike Kaniže započeli svoj gospodarski pothvat na desnoj obali Drave, na rudini Belistje, na čijim je temeljima nakon osnutka tvornice i radničke kolonije nastao današnji grad Belišće. Na kulturnom

planu poveznica su članovi obitelji Romberg, Klara i Adam te njihov sin, proslavljeni svjetski kompozitor. Nakon polaganja vijenaca na spomen-ploču Sigmunda Romberga druženje se nastavilo na Konzulatu Republike Hrvatske u Rozgonyijevoj ulici.

Beta

Hodočašće u Mariju Bisticu

U organizaciji Hrvatske samouprave Kerestura, Župe Svetog Križa i Osnovne škole „Nikola Zrinski“ učenici, članovi Povijesne postrojbe Zrinskih kadeta, nastavnici i roditelji 22. travnja hodočastili su u marijansko svetište u Mariju Bisticu. Hodočasnici koje je predvodio keresturski župnik Csaba Vaslaban sudjelovali su na hrvatskoj svetoj misi, a zatim su obišli križni put u molitvi i pjesmi.

Uspjeh HOŠIG-a na natjecanju u kazivanju stihova „Petőfi 200“

Petőfijeva hrabrost, darovitost i spremnost na izazove i danas je primjer i za mlade

Dva HOŠIG-ova gimnazijalca dospjela su na pobjedničko postolje na natjecanju u kazivanju stihova koje je priređeno u sklopu državnog programa „Petőfi 200“ u Domu civila u Zuglóu. Barnabás Vilmos Szabó (9. r.) pobijedio je na natjecanju s Petőfijevom pjesmom „Dicsőséges nagyurak“, a Villő Virág Vincze (9. r.) završila je na trećem mjestu s pjesmom „Mit nem beszél az a német“. Na natjecanju koje je organizirala Samouprava Zuglóa nagrađeno je još troje naših učenika: Dóra Gohér (9./N), Ádám Kovács (11. r.) i Bendegúz Szafkó (11. r.).

Predsjednik žirija bio je pjesnik, pisac, prevoditelj, nositelj Nagrade Attila József te počasni građanin Zuglóa István Turczi, a u ocjenjivanju natjecatelja sudjelovale su i zamjenica ravnatelja Teodóra Soproni te učiteljica iz osnovne škole Ágnes Bíró.

Naši su srednjoškolci istinski osjećajno i poistovječeno interpretirali stihove, izbor iz Petőfijevе ljubavne poezije i pjesama koje pozivaju na borbu. Njihove recitacije

šira će javnost moći poslušati 15. travnja na pjesničkom pikniku u Zuglóu. Pripremila ih je profesorica Rita Bocsi.

Izvor: HOŠIG

Priznanje HOŠIG-ovim učenicima

HOŠIG-ovi učenici 4. razreda Božidar Šindik i Goran Đurić primili su spomenice za sudjelovanje na mrežnom Državnom natjecanju manjinskih jezika. Hvalevrijedno je da je Božidar Šindik na natjecanju u II. kategoriji iz hrvatskog jezika osvojio 3. mjesto. Učenike je pripremila učiteljica Snježana Balatin.

Izvor: HOŠIG

HOŠIG-ovci u Zagrebu

Izaslanstvo učenika i profesora Hrvatskoga vrtića, osnovne škole i gimnazije iz Budimpešte na čelu s ravnateljicom Anom Gojtan posjetilo je 31. ožujka Ministarstvo vanjskih i europskih poslova u Zagrebu. Učenici su s ministrom Gordanom Grlićem Radmanom razgovarali o uvjetima školovanja, mogućnostima napretka, zajedničkim projektima te društveno-kulturnim aktivnostima kojima promiču hrvatsku kulturu i identitet u Mađarskoj. Ravnateljicu HOŠIG-a Anu Gojtan i doravnateljicu Ritu Grbavac primio je i državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas, a uz njega bio je i savjetnik s posebnim položajem za pitanja hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu dr. sc. Milan Bošnjak. Razgovaralo se o aktivnostima Hrvatskog obrazovnog centra u Budimpešti te planiranim projektima kao i postignućima odgojno-obrazovnog djelovanja.

Učenici i profesori posjetili su i Institut Liszt, gdje ih je primila ravnateljica Anna Mladenovics. Ravnateljica Mladenovics interaktivno im je predstavila rad Instituta, a posjetitelji su imali puno pitanja. Iznijeli su i svoje ideje koje bi se mogle primijeniti u kulturnoj diplomaciji. Učenici i djelatnici HOŠIG-a su od 28. do 31. ožujka bili gosti svoje prijateljske škole, zagrebačke VII. gimnazije.

Branka Pavić Blažetin

Foto: HOŠIG

Po staza naših starih 2023.

7. 7. – 16. 7. 2023.

Nalazimo se na polovici ciklusa „Po staza naših starih“, koji završava 2023. godine. Prije deset godina smo počeli s projektom i održava se svake dvije godine, tako da je ovo po šesti put da kreće karavana kroz pet država.

Kroz ovo desetljeće pohodili smo razna mjesta, povezali ljude, projekte i, kada zbrojimo već dosadašnja iskustva, efekt je nevjerojatan. Uz to da smo za ovo vrijeme otkrili mnoštvo detalja, dokaza, fragmenta, sinergistični učinak je vrlo vidljiv. Spojili su se ljudi, društva, nastala poznanstva koja traju i donose rezultate na sasvim drugim poljima i mjestima, što je dokaz da vrijedi organizirati takve poduhvate. Ovaj put krećemo isto tako, kao prije deset godina iz Udbine sa Krbavskog polja. 2023. okrugla je obljetnica tragičnog poraza Hrvata u srazu s Osmanlijama i upravo smo bili u gradu Grobniku, gdje je pop Martinac po izvještaju jednog od rijetkih preživjelih vojskovođa Bernardina Frankopana napisao svoju tužnu priču, koju je pak kasnije upoznao cijeli svijet. Iz crkve hrvatskih mučenika ćemo krenuti simbolično i napraviti kratko hodočašće do podnožja uzvisine, da bi se prisjećali na događaje i shvatili važne poruke i donijeli zaključke. Poslije toga preko Plitvičkih jezera dolazimo u Slunj, u grad koji je bio granični grad u Vojnoj krajini. Bit će to prilika družiti se s domaćinima, u povorki pokazati svu raskoš hrvatskih nošnji i raznih običaja. Drugi dan slijedi Cetingrad, gdje ćemo uz graničarski gulaš imati kratko predavanje o Cetingradskom saboru, kojeg je predvodio sam Nikola Jurišić, izaslanik kralja Ferdinanda I. Poslije toga slijedi uz Tounj i priča, pa Crikvišća Žumberak, gdje ćemo biti puna dva dana. Malo poznati kraj Hrvatske krije vrlo mnogo zanimljivosti s kojima ćemo se upoznati. Vrlo je interesantna jezična poveznica.

Nakon toga, u ponedjeljak, dva vrlo markantna mjesta: Medvedgrad i Čazma. Svaka priča vrijedna za stati i razmišljati. Na

Medvedgradu bit će i naši prijatelji iz Gračana. Kaptolsko mjesto Čazma krije vrlo mnogo zanimljivosti, s kojima ćemo upoznati domaćine, jer kud god idemo nosimo i nove informacije i zanimljivosti. U utorak prolazimo kroz dvije sada već virtualne granice. Prvo nakon gostovanja u Mihovljanu pored Čakovca hrvatsko-slovensku, a nakon Lendave slovensko-mađarsku granicu, došli bi u Gornji Četar. Mjesto je poznato po vanjskom muzeju o Željeznoj zavjesi i crkvi na brijegu i tamo ima još dosta Hrvata. Tu noć ćemo stići u Koljnof u privremenu našu bazu, Etnomemorijalni centar gradišćanskih Hrvata, koji je nastao dijelom uz potporu Središnjeg državnog ureda. U srijedu ćemo pohoditi sridnjogradišćanska mjesta u Austriji, da bi poslijepodne otkrili spomenik najvjernijim naseljima u Mađarskoj. Četvrtak smo u Vedešinu i Umoku, među našim Kajkavcima, a poslijepodne prolazimo kroz centar Šoprona. Petak je rezerviran za Koljnof, a u subotu krećemo kroz Bizonju u Požun, da bi bili glavna atrakcija tamošnjeg hrvatskog dana. Putovanje završavamo u jednom slovakiziranom nekadašnjem hrvatskom selu u Soucha nad Parnou pored Trnave.

Putovanje puno programa, predavanja, izložbi, izleta, nastupa, druženja i još mnogih aktivnosti bit će ponovo prilika za grupu ljudi da se upoznaju, da si jačaju identitet i šire pozitivnu energiju, koja nam je prijeko potrebna u današnjim vremenima.

Prvi susret ekipe bit će od 5. do 7. svibnja, a drugi od 23. do 25. lipnja u Koljnofu.

Dr. Franjo Pajrić

PO STAZA NAŠIH STARIH
KAJ LJITIO 1533 2013
07-16.07.2023
WWW.HRVATI.HU

2023

- 07.07 Udbina, Slunj
- 07.08 Cetingrad, Žumberak
- 07.09 Sošice, Jezernice
- 07.10 Medvedgrad, Čazma
- 07.11 Mihovljan, Gornji Četar
- 07.12 Vedešín, Umok
- 07.13 Šopron
- 07.14 Gerištof, Koljnof
- 07.15 Bizonja, Bratislava
- 07.16 Suchá nad Parnou